

A kamara, mint a köztisztviselési működés megnyilvánulása

A kamra hagyományosan a személyegyesülések egyik legexkluzívabb formája. Ilyen lenne a Magyar Pszichológus Kamara is megalakulása esetén. A kamarák olyan jogi személyiséggel rendelkező társadalmi szervezetek, melyek a tagok közös céljainak előmozdítására jöttek létre. A ezen túlmenően azonban köztisztviselések is, melyek közfeladatokat is ellátnak, melyet az állam delegál rájuk. A kamarák ezen belül is egy adott szakma képviselőit tömörítik jogi személyiséggel köztisztviselési formában.

A szakmai kamarák szép hagyományokkal rendelkeznek Magyarországon is, és egy-egy jelentős szakma felügyeletéért, továbbfejlesztéséért és önszabályozásáért felelnek azokon a területeken, ahol a szakma gyakorlása fokozott szakmai figyelmet és felügyeletet kíván meg, de ezt a feladatot a szakma önszabályozó jelleggel eredményesebben tudja ellátni, mint az államszervezet a jogalkotáson és hatósági ellenőrzésen keresztül. A legrégebben országunkban a Magyar Orvosi Kamara és a Magyar Ügyvédi Kamara működik.

Ha olyan tevékenységről van szó, amelynek során az állampolgárok állami szolgáltatás keretében jutnak hozzá a szakértelmhez, lehet ez hatósági eljárás, gyógyítás vagy oktatás, az államnak garantálnia kell a szolgáltatást nyújtó szakértelmét, amiért a szolgáltatást igénybe vevő adójából fizet. Ha hatósági eljárás tartozik egy tevékenységhez (pszichológiai vélemény, alkalmasság vizsgálat, stb.), akkor mindenképpen közhiteles nyilvántartásban fellelhetőnek kell lennie azoknak, akik ebben szakértelmükkel részt vesznek. A közhitelességet és a szakmai garanciavállalást egy szakmai kamara valósíthatja meg. Érdeemes akkor is kamarát létrehozni, ha olyan tevékenységről van szó, amelynek hitelessége megnevezésben, szakmagyakorlásban a szolgáltatást igénybe vevők nagy tömegeit érintheti, az illetéktelen szakmagyakorlás pedig lényegesen csökkentheti a szolgáltatás társadalmi elfogadottságát, hatásosságát, a szolgáltatást nyújtók szakmai hitelességét. Ez különösen jelentős kérdés a pszichológiával kapcsolatban. Ez a funkció a szolgáltatást igénybe vevők (kliensek) érdekeinek védelmét is jelenti.

Számos kamara működik ma Magyarországon

Jelenleg 14 törvény szól szakmai kamarákról. Mivel az egészségügyi kamarák egy törvénybe vannak foglalva, így ezek a törvények 16 kamara megalapítását és működését rendezik. Ezen 16 kamara nagyrészt olyan szakmai tevékenységek ellenőrzésére jött létre, amelyeket

- miniszteri kinevezés (pl. közjegyző, végrehajtó), vagy minisztérium által vezetett névjegyzékbe vétel (pl. igazságügyi szakértő);
- megfelelő közigazgatási intézményi rendszer keretein belül megszerzett engedély (pl. egészségügyi kamarák, állatorvosi kamara, stb.)

alapján lehet folytatni.

Létezik mérnöki, agrárgazdasági, orvosi, építész, de Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara is. A felsorolásból nyilvánvaló, hogy a pszichológia tudománya, annak hatóköre és jelentősége eléri azt a szintet, ahol a tevékenységet szabályozni kell. Ahol a tevékenység végzésének nincs a fentiek szerinti, a kamarán kívül eső állami/közigazgatási ellenőrzési fóruma, ott a kamara kifejezetten erős jogkörökkel rendelkezik, kötelező a kamarai tagság, az ellenőrző funkciót így a szakmai kamara tölti be (pl. ügyvédi kamara, könyvvizsgálói kamara, építész kamara).

Mindezek alapján, tekintettel arra, hogy a pszichológiai tevékenységek közül egy szűkebb terület van szigorú előfeltételek és ellenőrzési intézmények által szabályozva (az egészségügyi terület, amely az egészsnek kb. 10%-a csak), továbbá az oktatási terület működésének és ellenőrzésének keretei frissen lettek újra szabályozva, kialakítva. Az oktatás területe a többi, a pszichológusok működésének jelentős többségét lefedő terület viszont szinte ellenőrizetlen, álláspontunk szerint a Magyar Pszichológus Kamara létrehozásával kiküszöbölhető lenne ez a szabályozási hiányosság.

A Magyar Pszichológus Kamara létrehozása lehetőséget adna a pszichológus szakmai szabályok, a tevékenység szabályainak részletes kidolgozására és tevékenység egységes ellenőrzésére az állami szervek által. Egyáltalán nem példa nélküli az a megoldás, hogy a kamara végez nyilvántartó/ellenőrző feladatot, azon szakmák tekintetében, amelyeknek már van kamarájuk.

Ezekhez hasonló súlyú, fontosságú, eredményű, befolyásoló képességű a pszichológia tudománya, ezért ennek szabályozására is szükség van. Amennyiben a visszaélések és káros gyakorlatok visszaszorítása érdekében a szakma szabályozottabbá válik, erősödik az állam ellenőrző szerepe, és szükségessé válik a szakmagyakorlók nyilvántartása, nyomon követése.

A nyilvántartás hiányából fakadóan nem ellenőrizhető sem a fogyasztó által, sem a hatóságok által, hogy az adott, magát pszichológusként feltüntető szolgáltató valóban rendelkezik-e a megfelelő képzettséggel. Sokan ezt kihasználva, megfelelő végzettség nélkül végeznek pszichológiai szolgáltatást, megtévesztve ezzel a fogyasztót, esetleg a hatóságokat is. A szakmai felkészültség nélkül végzett pszichológiai tevékenységnek komoly egészségügyi kockázata van, a rosszul elvégzett kezelés további, egyébként elkerülhető kezeléseket tehet indokolttá, növelve ezzel a gyógyítás költségeit, szélsőséges esetben pedig emberéletet is követelhet.

Hány embert érint ez ma Magyarországon?

A kötelező tagság által létrehozható, a bárki számára elérhető, nyilvános teljes körű pszichológus nyilvántartás, melyben a pszichológus diplomával rendelkezők vannak nyilvántartva, az elmúlt években végzetek adatai alapján – korrigálva az elhalálózással – mintegy 10.000 fő. Ebből összesen a 831 fő körüli klinikai szakpszichológusokról van jelenleg hivatalos nyilvántartás a MOK rendszerében. Évente mintegy 500 pszichológus végez és kap diplomát hazánkban a képző 7 egyetemen. Így a nem nyilvántartottan praktizálók száma évente kb. 5%-kal nő.

Érinti a szabályozás, illetve annak hiánya, a klienseket, azaz a fogyasztót. Ha csak 6000 fő pszichológus tevékenykedik ma, napi 4 klienssel számolva, akik hetente járnak, akkor 1

pszichológusnak 20 kliense van egy időben. Az 120.000 magyar állampolgár, aki rendszeresen pszichológiai ellátást vesz igénybe. Ezen felül számíthatjuk még az egészségügyi intézményekben, nevelési tanácsadóban, iskolákban, civil szervezeteknél jelentkező ellátottak számát. Ennek többszöröse azoknak a száma, akik nem pszichológus szakemberhez mennek, hanem megtévesztve egyéb szolgáltatást vesznek igénybe. Ehhez kapcsolódik a kliensek családjainak számossága, hiszen akár csak az oktatás vagy egészségügy, ez is egész családok életét befolyásolja. Így a magyar lakosságban milliósra tehető azoknak a száma, akik érintve vannak pszichológiai tevékenységen keresztül.

Természetesen, egy újonnan megalakuló kamara előtt hosszú út áll, amíg a tagságát egységes közösséggé formálja, működésének rendjét kialakítja és elfoglalja a megérdemelt helyét a szakmák közösségében. De Agatha Christie szavaival élve: „az előrejutás titka az elindulás.”